

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Tussen verantwoording en vermijding: Een casestudy naar strategisch verantwoordingsgedrag van burgemeesters bij demonstratiebesluiten
Kruijf, Max

Citation

Kruijf, M. (2025). *Tussen verantwoording en vermijding: Een casestudy naar strategisch verantwoordingsgedrag van burgemeesters bij demonstratiebesluiten*.

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [License to inclusion and publication of a Bachelor or Master Thesis, 2023](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4261411>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Tussen verantwoording en vermijding

Een casestudy naar strategisch verantwoordingsgedrag van
burgemeesters bij demonstratiebesluiten

M.J.F. (Max) Kruijf

MSc Management van de Publieke Sector, Universiteit Leiden

Masterscriptie

Onder begeleiding van Anchrit Wille

Jaar van afstuderen: 2024-2025

Faculty of Governance and Global Affairs

**Universiteit
Leiden**

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Inleiding	4
Kennis over verantwoording bij demonstraties	4
Het doel van het onderzoek.....	4
Bijdrage aan het wetenschappelijk debat.....	4
Maatschappelijke relevantie	5
Theoretisch kader	6
Een andere positie van de burgemeester	6
Politisering en de Veranderende Rol van de Burgemeester.....	6
Demonstraties	8
Verantwoording	9
Verantwoordingsstrategieën.....	10
Conceptueel Model en deelvragen	11
Methodologie.....	14
Onderzoeksstrategie.....	14
Casusselectie	18
Casus 1: Amsterdam.....	18
Casus 2: Den Haag.....	19
Analysemethode	20
Betrouwbaarheid en Validiteit	21
Bevindingen	22
Eerste Casus	22
De Demonstratie en het Besluit tot Ingrijpen	22
Rol van de Gemeenteraad	23
Rol van de Media.....	23
De Verantwoordingsstrategieën	24
De Verantwoordingsstrategieën in Verhouding tot Politisering	25
Tweede casus	25
De Demonstratie en het Besluit tot Ingrijpen	25
Rol van de Gemeenteraad	26
Rol van de Media.....	27
De Verantwoordingsstrategieën	27
De Verantwoordingsstrategieën in Verhouding tot Politisering	28
Vergelijking van de Cases.....	29
Conclusie	30

Referenties	32
Bijlages.....	37
Bijlage 1	37
Bijlage 2	42
Bijlage 3	45

Inleiding

Kennis over verantwoording bij demonstraties

De positie van de burgemeester binnen het lokaal bestuur is de afgelopen jaren aanzienlijk veranderd. Waar het ambt van oudsher werd gekenmerkt door bestuurlijke neutraliteit, worden burgemeesters tegenwoordig steeds vaker geconfronteerd met politisering van hun besluiten. Deze ontwikkeling is ook zichtbaar bij besluiten rondom demonstraties.

De toenemende betrokkenheid van de gemeenteraad en de groeiende rol van de media zorgen ervoor dat burgemeesters zich in groeiende mate genoodzaakt voelen verantwoording af te leggen over hun besluiten bij demonstraties. Door deze verantwoordingsdruk kunnen burgemeesters geneigd zijn strategisch om te gaan met verantwoording, door gebruik te maken van verantwoordingsstrategieën (Hood, 2010). Deze strategieën zijn gericht op het beïnvloeden van de beeldvorming, het delen of verschuiven van verantwoordelijkheid, of het verwijzen naar bestaand beleid. Dit gaat de effecten van politisering tegen.

Het doel van het onderzoek

Het doel van het huidige onderzoek is om door middel van een *multiple-case study* te onderzoeken of een gepolitiseerd besluit als gevolg van handelen van de gemeenteraad en de media, het gebruik van verantwoordingsstrategieën verklaard. De onderzoeksvraag die daarbij centraal staat is: *Hoe beïnvloedt de politisering, door de gemeenteraad en de media, van het besluit van de burgemeester om een demonstratie te beperken de verantwoordingsstrategie van de burgemeester?*

Bijdrage aan het wetenschappelijk debat

Met dit onderzoek wordt een bijdrage geleverd aan de wetenschappelijke discussie door het inzicht te verdiepen in de wijze waarop burgemeesters verantwoording afleggen in een gepolitiseerde context. In de bestuurskundige literatuur is een theoretische basis omtrent publieke verantwoording (Bovens & Schillemans, 2009) en blame avoidance (Hood, 2010). De theorieën zijn verder ontwikkeld in recente literatuur (Hinterleitner, 2017; Sørensen & Torfing, 2021). De wetenschappelijke literatuur bevat echter nog geen empirisch onderzoek dat deze theoretische inzichten toepast op de specifieke context van lokaal bestuur in Nederland, en meer in het bijzonder op de besluitvorming rondom demonstraties. Dit onderzoek voegt daarom toe aan de wetenschappelijke discussie over dit onderwerp.

De toegenomen politisering van het burgemeestersambt, waarbij besluiten vaker onderwerp worden van publieke en politieke discussie (Karsten, 2019), vraagt om een

herbezinning op de manier waarop burgemeesters met verantwoording omgaan. Bovendien wijst de literatuur op de invloed van media (Strömbäck, 2008; Jacobs, 2014) en gemeenteraad (Karsten et al., 2014) als actoren die deze politisering versterken, wat de behoefte onderstreept aan een contextueel ingebed inzicht in hoe verantwoordingsstrategieën worden ingezet.

Door gebruik te maken van het analysekader van Hood (2010), die onderscheid maakt tussen presentatie-, delegatie- en beleidsstrategieën, draagt dit onderzoek bij aan het toetsen van de bestaande theorie over verantwoordingsstrategieën. Het huidige onderzoek is verkennend van aard en onderzoekt wanneer de theorie van Hood (2010) over verantwoordingsstrategieën van toepassing is. Het onderzoek focust op de aanwezigheid van politisering van het besluit tot optreden bij een demonstratie en het verband met het gebruik van verantwoordingsstrategieën. Dit zal onder andere worden gedaan middels de conceptuele benadering van publieke verantwoording, zoals beschreven door Bovens en Schillemans (2009), welke later uiteen wordt gezet.

Maatschappelijke relevantie

Dit onderzoek is maatschappelijk relevant omdat het inzicht biedt in hoe burgemeesters omgaan met verantwoording bij gepolitiserde besluiten over demonstraties. Deze inzichten zijn in de eerste plaats van belang voor gemeenteraadsleden, die toezicht houden op het handelen van de burgemeester. Het onderzoek maakt inzichtelijk hoe en wanneer verantwoording strategisch wordt ingezet, wat raadsleden kan helpen om dit gedrag te herkennen en beter te beoordelen. Zo kunnen zij hun controlerende taak effectiever uitoefenen door beter te beoordelen of verantwoording in de geest van transparantie en democratische legitimiteit wordt afgelegd.

Tot slot zijn de resultaten van waarde voor de media, die een belangrijke rol spelen in de politisering van demonstratiebesluiten. Het onderzoek zal tonen hoe mediaberichtgeving, en met name opiniërende framing, invloed heeft op het verantwoordingsgedrag van burgemeesters. Deze reflectie kan journalisten helpen zich bewuster te worden van hun rol in het publieke debat en in de beeldvorming rond bestuurlijke besluiten. Het kan daardoor bijdragen aan een meer genuanceerde en evenwichtige verslaggeving.

Theoretisch kader

Een andere positie van de burgemeester

Het burgemeestersambt is in de afgelopen jaren flink veranderd, blijkt uit onderzoek. Zo zijn burgemeesters tegenwoordig meer tijd kwijt aan hun bestuurlijke portefeuilles zoals veiligheid, dan tien jaar geleden (Boogers et al., 2021, pp. 11-14). Dit gaat gepaard met een veranderende relatie met de gemeenteraad. Er is namelijk een trend te zien in het Nederlandse lokale bestuur waar burgemeesters steeds vaker bij de gemeenteraad verantwoording af moeten leggen over hun besluiten (Karsten, 2019, p. 931). Deze ontwikkeling kan worden verklaard doordat de burgemeester in toenemende mate afhankelijk is van de gemeenteraad (Karsten, 2019, p. 928), wat ertoe leidt dat zij sterker rekening moeten houden met de politieke wensen van dat orgaan (Mein, 2010).

De media hebben ook een grotere rol gekregen in de verantwoording van burgemeesters. De media schrijven steeds meer over publieke organisaties en organen, waar de burgemeester er een van is (Jacobs, 2014, pp 142-144). Om aan te sluiten op de manier van berichtgeving van de media kan een burgemeester gaan acteren volgens een media-logica (Strömbäck, 2008). Dit zorgt ervoor dat hun beleid en besluiten beter passen op hetgeen wat de media publiceren. Dit kan als gevolg hebben dat het beleid anders is dan wanneer de media-logica niet zou gelden. Daarnaast zijn burgemeesters zichtbaarder geworden in het publieke debat, worden hun besluiten intensiever gevolgd door de media en voelen zij zich in toenemende mate verplicht om verantwoording af te leggen aan diverse belanghebbenden (Norris, 2014). De media hebben dus een grotere invloed gekregen op het handelen van burgemeesters.

In de huidige wetgeving is het de bevoegdheid van een burgemeester om kaders te stellen voor een demonstratie en om in te grijpen wanneer er buiten deze kaders wordt gehandeld (Roorda, 2016a, pp-30-54). De burgemeester kan vooraf bepalen of een demonstratie verboden wordt (Boogers et al., 2021, pp. 47-48). Dit gebeurt op basis van de Grondwet, de Wet Openbare Manifestaties (WOM) en de Algemene Plaatselijke Verordening (APV). De burgemeester maakt ook tijdens de demonstratie de afweging of de demonstratie kan doorgaan, maar moet de demonstratie in beginsel ook faciliteren (Swart & Roorda, 2023).

Politisering en de Veranderende Rol van de Burgemeester

De veranderende rollen van de media en de gemeenteraad hebben ook een situatie gecreëerd waarin meer verantwoording plaatsvindt. De verantwoordingsdruk over het besluit om in te grijpen bij demonstraties is de afgelopen jaren toegenomen (Karsten, 2019, p. 929).

Zo zijn er vaker debatten en schrijven de media meer over de besluiten. Dit kan ertoe leiden dat een besluit wordt gepolitiseerd.

De eerste manier waarop besluiten gepolitiseerd kunnen worden, is door het verplaatsen van de aandacht voor een beleidskeuze van de private sfeer naar de publieke sfeer (De Wilde & Zürn, 2012, pp. 139-140). Bij een burgemeester betekent dit dat een besluit eerst wordt genomen door inlichtingen van ambtenaren en de politie, in een private sfeer. Vervolgens wordt dit tot uitvoer gebracht. De politisering zorgt er echter voor dat meer mensen betrokken raken bij dit besluit, in de publieke sfeer. Hierbij kan worden gedacht aan de gemeenteraad of de media.

Dit is in de praktijk te herkennen door de rol van de media, die op twee manieren invloed hebben op de manier waarop besluiten publiek worden gemaakt (Strömback, 2008). De media hebben allereerst een grotere rol gekregen in de informatievoorziening omtrent politieke debatten, blijkt uit onderzoek van Strömback (2008). De media kunnen hiermee kiezen wat ze bekendmaken over een besluit. Daarnaast bepalen de media ook de manier waarop ze deze kennis delen. Dit kan invloed hebben op de manier waarop er naar een besluit wordt gekeken. De media hebben hierdoor een rol in de politisering van besluiten van de burgemeester.

De tweede manier waarop besluiten worden gepolitiseerd is door de besluitvorming van de burgemeester op een bepaalde wijze over te doen (De Wilde & Zürn, 2012, pp. 139-140). Bij deze vorm wordt een besluit dat normaal wordt genomen door de burgemeester, door de gemeenteraad opnieuw genomen of geëvalueerd. Een voorbeeld hiervan is een burgemeester die besluit in te grijpen bij een demonstratie, maar waarvan de gemeenteraad later zegt dat dit niet had moeten gebeuren. Wanneer het besluit door de gemeenteraad opnieuw wordt genomen of wordt afgekeurd, is het besluit gepolitiseerd.

De rolopvatting van de gemeenteraad heeft invloed op de frequentie van het politiseren van besluiten. Er staat al lange tijd in de Gemeentewet dat de gemeenteraad als gevolg van een gebrek aan vertrouwen, een verzoek in kan dienen voor het ontslag van een burgemeester. Aanvullend blijkt uit onderzoek dat de burgemeester in de praktijk meer afhankelijk is geworden van de gemeenteraad (Karsten, 2019, p. 928). Burgemeesters moeten daarom steeds meer rekening houden met de politieke wensen van de gemeenteraad (Mein, 2010). Wanneer een gemeenteraad de rol kiest van strenge toezichthouder, en besluiten dus vaak over doet, kan het zijn dat meer besluiten worden gepolitiseerd (Karsten, 2019, p. 928).

Demonstraties

Demonstraties kenmerken zich als beleidsprobleem, doordat er veel maatschappelijke en politieke spanning omheen kan hangen. Er zijn vier voornaamste factoren die invloed hebben op de aandacht die een demonstratie krijgt en hoe controversieel een besluit tot ingrijpen bij een demonstratie kan zijn. De eerste factor is dat demonstranten een gedeelde overtuiging hebben, en omdat deze collectieve identiteit een groot deel van de samenleving kan verbinden (Van Doorn et al., 2013). Wanneer een demonstratie wordt beperkt of verboden door de burgemeester, gaat dit in tegen de collectieve identiteit van de demonstratie en daarmee een groot deel van de samenleving. Dit kan spanning opleveren in de samenleving, waardoor er meer publieke en politieke aandacht komt (Van Doorn et al., 2013).

De tweede factor die invloed heeft op de hoeveelheid maatschappelijke aandacht voor een besluit is de hoeveelheid media-aandacht. Yanovitzky (2002) heeft een verband gevonden tussen de hoeveelheid media-aandacht en de maatschappelijke aandacht die een beleidsprobleem krijgt. Deze bevinding zou voor demonstraties betekenen dat naarmate een besluit tot optreden bij een demonstratie meer media-aandacht krijgt, ook de maatschappelijke betrokkenheid hierover toeneemt. Een demonstratie waar meer mensen en meer diverse groepen aan meedoen, heeft een grotere kans om media-aandacht te krijgen (Beyerlein et al., 2018, p. 386). Daarnaast krijgen demonstraties op kernlocaties, dus belangrijke locaties met betrekking tot het doel van de demonstratie, ook meer media-aandacht (Dikeç, 2005). Dus, demonstraties op kernlocaties en met diverse deelnemers zullen meer maatschappelijke aandacht krijgen.

Het risico dat een demonstratie gaat escaleren maakt de afweging voor de burgemeester politiek lastiger en verhoogt politieke aandacht. Daarmee is dit de derde factor die invloed heeft op de hoeveelheid aandacht die een demonstratie krijgt. Zoals Roorda (2016b) beschrijft, is het voor een burgemeester soms nodig om een demonstratie te beperken, omdat er wordt verwacht dat er ongeregelde heden gaan plaatsvinden. Ongeregelde heden wordt in de wet gedefinieerd als gevaar voor de gezondheid, het verkeer of wanordelikheden (art. 2 WOM). Dit betekent echter dat er wordt ingegrepen op een moment dat het nog niet zeker is dat de demonstratie gaat escaleren. Dat maakt het geen feitelijke afweging, maar een politieke. Doordat het een politieke afweging betreft, is de kans groter dat er politieke aandacht op gevestigd wordt.

Tot slot heeft het thema van de demonstratie ook invloed op de maatschappelijke en politieke aandacht. Uit onderzoek blijkt dat het onderwerp van een demonstratie medebepalend is voor de impact die de demonstratie heeft op politici (Wouters & Walgrave, 2017). Politici kunnen namelijk door bepaalde onderwerpen worden gestimuleerd om dit op de

besluitvormingsagenda te zetten, ook al was dit niet aan de orde (Wouters & Walgrave, 2017, p. 368). De media-aandacht en dus de maatschappelijke impact kan ook worden beïnvloed door het thema van de demonstratie (Beyerlein et al., 2018). Zo zijn maatschappelijk gevoelige demonstraties eerder geneigd om veel aandacht te krijgen.

Verantwoording

Over hun centrale bevoegdheid omtrent het handhaven van de openbare orde (Gemeentewet, art. 172), en dus demonstraties, moeten burgemeesters verantwoording afleggen aan de gemeenteraad. Tegelijkertijd geldt dat de burgemeester formeel geen politiek ambtsdrager is, omdat hij of zij wordt benoemd door de Kroon en niet kan worden ontslagen door de gemeenteraad. Dit institutionele kader staat op gespannen voet met de dagelijkse praktijk, waarin burgemeesters zich genoodzaakt voelen verantwoording af te leggen over besluiten die vaak sterk politiek beladen zijn, omdat ze hier persoonlijk baat bij kunnen hebben (Karsten, 2019, p. 931; Weaver, 1986).

Verantwoording, zoals de burgemeester dit meemaakt bij besluiten, kent een standaard opbouw met drie stappen (Bovens en Schillemans, 2009, pp. 20-21). De eerste stap in publieke verantwoording is de informatiedeling door de burgemeester, die zich daar ook verplicht toe moet voelen. Dit is bijvoorbeeld een persbericht richting de media of een raadsbrief richting de gemeenteraad. Na de informatieverstrekking komt er een debatfase. Hier bestaat de mogelijkheid tot het stellen van vervolgvragen. Dit kan in een interview of een raadsdebat. Tot slot volgt de sanctiefase, waar de burgemeester gevolgen kan ervaren van het besluit. Dit kan bijvoorbeeld een motie van wantrouwen zijn, of negatieve berichtgeving van de media (Jacobs, 2014, pp. 67-70).

In het Nederlandse stelsel moeten politieke ambtsdragers, zoals de burgemeester, samenwerken met medeoverheden en andere organisaties (Marks, 1993). Dit komt door de *multi-level governance* die Nederland kent (Papadopoulos, 2010). Er ontstaat hierdoor enerzijds de situatie waarin ambtsdragers rekening moeten houden met meerdere fora die verantwoording eisen van de ambtsdrager. Dit kan het handelen in lijn met de wensen van degene die verantwoording eist bemoeilijken (Aleksavska & Schillemans, 2022). Anderzijds kunnen politieke ambtsdragers de multi-level governance context benutten door de verantwoordelijkheid van hun besluiten deels af te schuiven op anderen, een aanpak die wordt aangeduid als *blame avoidance* (Hood, 2010).

Blame avoidance is het vermijden van verantwoordelijkheid door politieke ambtsdragers over impopulaire of omstreden besluiten door middel van

verantwoordingsstrategieën (Hood, 2010, 2014). Een orgaan wat de mogelijkheid heeft om een sanctie op te leggen, zoals gedefinieerd door Bovens en Schillemans (2009, pp. 20-21), kan een besluit als verkeerd classificeren. Wanneer het besluit als verkeerd wordt geclassificeerd, bestaat er de dreiging van sancties voor de verantwoordelijke politieke ambtsdrager. De politieke ambtsdrager kan de gevolgen van een sanctie als onwenselijk ervaren, waardoor ze gemotiveerd zijn de schuld te ontwijken (Weaver, 1986). Het toepassen van verantwoordingsstrategieën kan helpen de schuld te ontwijken.

Verantwoordingsstrategieën

In het huidige onderzoek zullen verschillende typen verantwoordingsstrategieën worden onderscheiden. Deze strategieën volgen uit het werk van Hood (2010). Hij beschrijft drie verschillende vormen van verantwoordingsstrategieën. De eerste betreft de presentatiestrategie, waar het vooral draait om beeldvorming. De tweede betreft delegatiestrategie waar andere organen worden betrokken om verantwoordelijkheid op af te schuiven. De derde betreft beleidsstrategie om door middel van het refereren naar bestaand beleid, de verantwoordelijkheid te ontduiken.

Bij het toepassen van de presentatiestrategie wordt de presentatie van het besluit strategisch ingezet (Hood, 2010, pp. 47-66). Bij deze strategie hoort de veronderstelling dat de manier waarop iets gepresenteerd wordt belangrijker is dan hetgeen waar het over gaat. Dit kan op vier manieren worden gedaan. Ten eerste kan dit door een besluit te verzwijgen en er weinig over te zeggen. Ten tweede kan dit door overtuigende argumenten te geven vóór een besluit. Ten derde kan dit door het onderwerp te veranderen van het besluit naar iets anders. Ten vierde kan de burgemeester bekennen dat een besluit fout was, om degene aan wie verantwoording wordt afgelegd voor te zijn.

Bij de presentatiestrategie staat de beeldvorming centraal. De media en de gemeenteraad hebben hier invloed op. Zoals eerder beschreven kan de media de beeldvorming rondom een besluit beïnvloeden (Strömbäck, 2008). De gemeenteraad kan ook de beeldvorming beïnvloeden, omdat zij een platform hebben in de raadszaal. Via hun respectievelijke platforms kunnen ze beide kiezen waar ze aandacht aan besteden. Daarnaast kunnen ze kiezen of ze onderwerpen als positief, negatief of neutraal weergeven.

Presentatiestrategieën kunnen worden ingezet om negatieve beeldvorming van de media en gemeenteraad te verminderen. Wanneer de burgemeester minder negatieve aandacht wil voor het besluit, kan hij de manieren inzetten die in de presentatiestrategie staan opgenomen. Hiermee kan de burgemeester actief negatieve beeldvorming vanuit de media en

gemeenteraad bijsturen. Dat maakt de presentatiestrategie geschikt om met beeldvorming van de media en gemeenteraad om te gaan. Uit onderzoek blijkt ook dat deze strategie vaker voorkomt wanneer er veel maatschappelijke aandacht is voor een besluit (Hood et al., 2016).

De tweede verantwoordingsstrategie die wordt onderscheiden in het werk van Hood (2010, pp. 67-89) is de delegatiestrategie. Deze strategie omhelst het strategisch inzetten van organisatorische mogelijkheden om zelf de verantwoordelijkheid niet te dragen. Concreet kan de burgemeester een ander orgaan aanwijzen om een besluit te nemen over een demonstratie. Dit kan bijvoorbeeld de bestuurlijke driehoek zijn. Daarmee verplaatst het gewicht van het besluit van de burgemeester naar de driehoek, waardoor de burgemeester niet geheel verantwoordelijk gehouden kan worden. Dit is voordelig voor de burgemeester.

De derde verantwoordingsstrategie is de beleidsstrategie (Hood, 2010, pp. 90-111). Bij deze strategie wordt door degene die verantwoording af moet leggen een beroep gedaan op eerder opgesteld beleid. Dit kan wet- en regelgeving zijn, of eerder opgestelde protocollen. Wanneer er verantwoording wordt afgelegd over het handelen wordt de verantwoordelijkheid bij het eerder opgestelde beleid gelegd en niet bij degene die het beleid tot uitvoer heeft gebracht. Hood (2010, pp. 90-111) beschrijft dit als een effectieve manier om de schuld te ontwijken. Voor het toepassen van deze strategie is het essentieel dat dergelijk beleid van toepassing was op de beslissing en dat dit beleid ook is gevolgd.

De inzet van zowel de delegatie- als de beleidsstrategie door politieke ambtsdragers, wordt waarschijnlijker wanneer er sprake is van een dreiging van sancties. Sancties kunnen betekenen dat er signalen van afgenomen vertrouwen vanuit politieke organen zijn, waardoor politieke ambtsdragers moeten opstappen (Bovens & Schillemans, 2009, p. 21). Daarnaast kunnen sancties ook informeel van aard zijn, bijvoorbeeld via de reputatieschade als gevolg van negatieve mediaberichtgeving (Jacobs, 2014, pp. 67-70). Om dergelijke sancties te voorkomen, kunnen politieke ambtsdragers strategieën hanteren om verantwoordelijkheid te beperken of te verschuiven. Met de delegatiestrategie wordt namelijk de verantwoordelijkheid gedeeld of verlegd naar andere betrokkenen, terwijl de beleidsstrategie zich beroept op vooraf vastgesteld beleid.

Conceptueel Model en deelvragen

Uit de wetenschappelijke literatuur volgt een relatie tussen de kenmerken van demonstraties en de waarschijnlijkheid dat er verantwoordingsstrategieën worden gebruikt door burgemeesters. Om te beginnen kunnen de maatschappelijke gevoeligheid van het thema van de demonstratie, de media-aandacht, de dreiging van escalatie en een conflict met de

bestaande regels, een demonstratie politiek en maatschappelijk op scherp zetten. Via deze factoren ontstaat er een situatie waarin er een hoge kans is op een vergrootte aandacht op de verantwoording van de burgemeester en hiermee dus een verhoogde kans op het toepassen van verantwoordingsstrategieën.

De gemeenteraad en de media kunnen het besluit van de burgemeester om op te treden bij een demonstratie politiseren. Dit doen ze door het besluit sterk te veroordelen en een besluit te heroverwegen of de beeldvorming rondom het besluit negatief te beïnvloeden. Wanneer het besluit wordt gepolitiseerd door de gemeenteraad of de media, komt er meer aandacht op het handelen van de burgemeester en het besluit wat is genomen. Dit verhoogt de verantwoordingsdruk. Deze verantwoordingsdruk kan vervolgens worden vermeden door gebruik te maken van verantwoordingsstrategieën.

Om de centrale onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden – “Hoe beïnvloedt de politisering vanuit de gemeenteraad en de media over het besluit van de burgemeester om een demonstratie te beperken de verantwoordingsstrategie van burgemeesters?” – is het noodzakelijk het vraagstuk in deelvragen op te splitsen. Deze deelvragen maken het mogelijk om stapsgewijs inzicht te krijgen in de dynamiek tussen politisering, publieke druk en de strategische verantwoording door burgemeesters:

Hoe hebben de kenmerken van de demonstraties bijgedragen aan het controversieel maken van het besluit van de burgemeesters?

Deze vraag richt zich op de aard van het besluit en de context waarin het genomen werd. Niet elke demonstratie leidt tot politisering; dit hangt af van maatschappelijke gevoeligheid, escalatierisico, en de media-aandacht. Door deze vraag te beantwoorden ontstaat inzicht in de aanleiding van politisering (politieke druk en kritiek), een belangrijke voorwaarde voor strategisch verantwoordingsgedrag.

Welke kritiek en druk uitten de gemeenteraad en de media op het besluit van de burgemeesters?

Deze vraag brengt de politieke en publieke reactie in kaart. Zowel de gemeenteraad als media kunnen het besluit ter discussie stellen of politiseren. Door hun reactie te analyseren, kan worden vastgesteld welke druk op de burgemeester is uitgeoefend. Deze druk kan een aanleiding zijn voor het gebruik van verantwoordingsstrategieën.

Welke verantwoordingsstrategieën hanteerden de burgemeesters in de publieke en politieke verantwoording van zijn besluit?

Deze vraag richt zich op het verantwoordingsgedrag van de burgemeester en welke keuzes de burgemeester heeft gemaakt om met de verantwoordelijkheid om te gaan.

Hoe beïnvloedt de politieke en publieke aandacht vanuit media en gemeenteraad de keuze voor een verantwoordingsstrategie door burgemeesters?

Deze vraag verbindt de eerdere elementen en richt zich op de relatie tussen druk vanuit de gemeenteraad en media en het gedrag van de burgemeester. Door deze relatie te analyseren, wordt antwoord gegeven op de centrale onderzoeksvraag.

Methodologie

Onderzoeksstrategie

In dit onderzoek is gekozen voor een multiple-case study als onderzoeksstrategie. Deze strategie past goed bij het beantwoorden van de centrale onderzoeksvraag, aangezien het doel van dit onderzoek is om diepgaand inzicht te verkrijgen in de wijze waarop burgemeesters omgaan met politisering bij het besluit om een demonstratie te beperken en hoe dit zich vertaalt in de verantwoordingsstrategieën die zij hanteren. Een case study leent zich bij uitstek voor het analyseren van complexe, contextgebonden verschijnselen, waarbij de grenzen tussen het verschijnsel zelf en de context moeilijk af te bakenen zijn (Van Thiel, 2021, pp. 110-129).

Volgens Van Thiel (2021, pp. 110-111) is de case study een geschikte strategie wanneer er sprake is van een actuele gebeurtenis die niet los gezien kan worden van zijn context, en waarbij de onderzoeker weinig controle heeft over de gebeurtenis zelf. Dit sluit goed aan bij het onderwerp van dit onderzoek. Deze processen spelen zich af in een politieke en maatschappelijke context die door mij niet beïnvloedbaar zijn, maar waarin wel duidelijk handelingspatronen en verklaringen kunnen worden gezien.

Een multiple-case study heeft als voordeel dat het leidt tot robuustere conclusies dan één enkele casus, omdat overeenkomsten en verschillen tussen situaties zichtbaar worden (Van Thiel, 2021, pp. 110-111). Hierdoor kan worden onderzocht of bepaalde patronen van verantwoordingsstrategieën consistent optreden bij een hoge mate van politisering, of dat deze variëren per context. Elke casus wordt afzonderlijk geanalyseerd, waarna er een cross-case analyse plaatsvindt om overeenkomsten en verschillen te duiden.

Operationalisering

Om de onderzoeksvraag systematisch te kunnen beantwoorden, zijn de belangrijkste theoretische begrippen uit het kader omgezet naar concrete en observeerbare variabelen. Deze operationalisering maakt het mogelijk om in elke casus gericht te analyseren hoe politisering, verantwoording en verantwoordingsstrategieën tot uiting komen. Aan de hand van deze variabelen zal ik de cases onderzoeken. De variabelen worden onderzocht in twee cases, een demonstratie in Den Haag en een in Amsterdam. De casusselectie wordt na dit onderdeel toegelicht.

In tabel 1 is een schematisch overzicht van de operationalisering weergegeven. Hierin staan de variabelen die ik ga onderzoeken en de kenmerken van de demonstraties. Eerst worden de theoretische concepten weergegeven. Vervolgens worden deze concepten uitgesplitst in de dimensies waarin de concepten kunnen worden onderverdeeld. Daarna wordt beschreven hoe

deze dimensies in het huidige onderzoek worden gemeten. Tot slot wordt toelichting gegeven op de manier waarop de data hiervoor verzameld zal worden.

Media-aandacht zal ik in het huidige onderzoek operationaliseren door te kijken naar de hoeveelheid artikelen die over een demonstratie zijn geschreven. De artikelen zullen worden verzameld op de database Nexis Uni. De zoekopdracht is “Demonstratie” en “[Stad waar de demonstratie plaatsnam]”. Hierbij zal ik een tijdsfilter gebruiken zodat enkel artikelen vanaf de dag van de demonstratie en in de zes dagen na de demonstratie worden meegenomen. Geduplicateerde artikelen zullen niet worden meegenomen in het onderzoek.

Het escalatierisico zal worden afgeleid uit communicatie van de burgemeester of de bestuurlijke driehoek. Ik zal kijken naar de signalen die zij beschrijven in hun communicatie via raadsbrieven of in raadsvergaderingen over het overtreden van de WOM. Dit kunnen signalen zijn met betrekking tot gezondheid, verkeersveiligheid en wanordelijkheden, omdat dit overtredingen zijn in de zin van de WOM. Als de signalen wijzen op een overtreding, kan worden verondersteld dat er een hoog escalatierisico was.

Het thema van de demonstratie heeft betrekking op de maatschappelijke gevoeligheid van het onderwerp waarover de demonstratie gaat. Om deze maatschappelijke gevoeligheid te meten, zal ik kijken naar de aandacht die het onderwerp kreeg voorafgaand aan de demonstratie. Hiervoor gebruik ik in de database Nexis Uni een kernwoord per casus om te kijken hoeveel artikelen 30 dagen voor de demonstratie hierover zijn geschreven. Voor de demonstratie in Amsterdam zal ik het kernwoord “Pro-Palestina” en gebruiken en voor de demonstratie in Den Haag zal ik “Extinction Rebellion” gebruiken. Deze kernwoorden omhelzen de kern van de demonstraties.

De politisering van het besluit door de gemeenteraad zal ik onderzoeken aan de hand van de inhoud van de raadvragen en bijdragen tijdens debatten van de gemeenteraad met betrekking tot de demonstratie. Ik zal eerst onderzoeken hoe er door de fracties wordt gesproken richting de burgemeester op momenten dat de burgemeester hier nog op kan reageren.

De vragen en opmerkingen worden ingedeeld in drie categorieën: steunend, neutraal/technisch en kritisch. Positieve bijdrages steunen de burgemeester actief en neutrale of technische bijdrages willen verdieping of spreken zich niet uit. Kritische bijdrages laten merken dat ze een negatief oordeel hebben over, of het oneens zijn met, het besluit van de burgemeester. Deze indeling wordt gemaakt op de inhoud van de tekst, de toon en houding waarmee het wordt gezegd door het raadslid en de bredere context waarbinnen de opmerking wordt geplaatst. Wanneer de toon en houding van het raadslid of de inhoud van de vraag kritisch

is, en dit past binnen het bredere sentiment van de bijdrage, zal het worden geclassificeerd als kritisch. Neutraal/technische vragen en steunende opmerkingen zullen op vergelijkbare manier worden beoordeeld, maar dan met passend taalgebruik voor deze categorieën. Op basis van deze data kan worden bepaald in hoeverre de gemeenteraad het besluit steunt of afkeurt, en dus kritisch is, en in hoeverre het besluit wordt weergegeven als een politiek controversiële beslissing. Veel kritische opmerkingen indiceren een hoge mate van politisering.

De wijze waarop de media politiseren zal ik in dit onderzoek meten door het percentage opiniestukken van alle nieuwsberichten over de demonstratie te meten en binnen deze opiniestukken te kijken naar het frame over het besluit van de burgemeester dat wordt gebruikt. Voor de nieuwsberichten zullen dezelfde nieuwsartikelen worden gebruikt als degene die voor de media-aandacht zijn gevonden. In aanvulling op deze nieuwsberichten, om de validiteit te vergroten, zal in dezelfde periode worden gezocht naar “Pro-Palestina” voor de demonstratie in Amsterdam en “Extinction Rebellion” voor Den Haag. Als opiniestuk wordt elk artikel meegenomen waarin expliciet wordt benadrukt dat het de mening over het besluit van een persoon, groep of organisatie betreft.

Ik ga kijken of er een frame in het opiniestuk staat die beschrijft dat de burgemeester heeft gefaald en dat hij of zij daarvoor verantwoordelijk wordt gehouden. Het frame is de hoofdboodschap van een artikel, die reflecteert op het besluit van de burgemeester. Dit kan inzicht bieden in de manier waarop de media de publieke opinie beïnvloeden en dus politiseren. Wanneer er een frame te identificeren is, zal het artikel net zoals de vragen van de gemeenteraad worden ingedeeld in steunend, neutraal/technisch en kritisch.

De drie verantwoordingsstrategieën zoals Hood (2010) ze presenteert kennen in het huidige onderzoek alle drie een eigen manier van operationaliseren. De presentatiestrategie wordt meetbaar gemaakt door te onderzoeken hoe vaak de burgemeester in uitingen of raadsbrieven het ingrijpen behandelt op een van vier manieren: het besluit proberen te verzwijgen, argumenten geven waarom dit besluit het enige juiste was, niet ingaan op het besluit of toegeven dat het besluit fout was. De frequentie van deze handelingen zal de mate van het gebruik van de strategie bepalen.

Voor de delegatiestrategie zal ik naar het taalgebruik van de burgemeester kijken met betrekking tot de actor die de verantwoordelijkheid zou dragen. Concreet zal ik onderzoeken op wat voor manier de burgemeester andere actoren de verantwoording geeft of deze zelf ontkent te dragen. Er zal hier voornamelijk worden gekeken naar het verplaatsen van de verantwoordelijkheid van de burgemeester naar de bestuurlijke driehoek of de politie, maar ook andere actoren kunnen hierbij worden aangehaald door de burgemeester. De data hiervoor

zal worden gehaald uit raadsvergaderingen en raadsbrieven die betrekking hebben op de demonstratie.

De mate waarin de burgemeester gebruikt maakt van de delegatiestrategie kan gemeten worden door het taalgebruik waarin hij refereert naar vooropgestelde protocollen die hij volgde. Het gebruik van deze strategie is te herkennen aan het niet ingaan op de eigen discretionaire ruimte, maar op de keuze die voorlag na aanzien van het protocol of beleid dat reeds was vastgesteld. De data hiervoor zal ook worden gehaald uit raadsvergaderingen en raadsbrieven.

Tabel 1

Operationalisering van de theoretische concepten

Theoretisch concept	Dimensie	Operationalisering	Dataverzamelmethode
Demonstratie	Media-aandacht	Hoeveelheid artikelen die over de demonstratie is geschreven	Zoekopdracht in Nexis Uni
	Escalatierisico	Aanwezigheid van signalen die wijzen op overtreden van eisen WOM (gezondheid, verkeersveiligheid en wanordelijkheden) en de ernst hiervan	Documentenanalyse van raadsbrieven en raadsvergaderingen voor uitingen van de burgemeester
	Thema van de demonstratie	Hoeveelheid artikelen die voorafgaand aan de demonstratie over het thema zijn geschreven	Zoekopdracht in Nexis Uni
Politisering	Politisering door de gemeenteraad	Mate waarin de gemeenteraad zich kritisch uit over het besluit	Documentenanalyse van raadsbrieven en raadsvergaderingen
	Politisering door de media	Hoeveelheid opiniestukken en mate van framing in deze opiniestukken	Zoekopdracht in Nexis Uni
Verantwoordingsstrategieën	Presentatiestrategie	Gebruik van uitingen die de verantwoordingsvraag bij het besluit wegnemen	Documentenanalyse van raadsbrieven en raadsvergaderingen en media-analyse

Theoretisch concept	Dimensie	Operationalisering	Dataverzamelmethode
	Delegatiestrategie	Gebruik van taal waarin de verantwoordelijkheid wordt ontkend of verschoven op een andere actor	Documentenanalyse van raadsbrieven en raadsvergaderingen en media-analyse
	Beleidsstrategie	Taalgebruik wat duidt op gebruik protocollen of eerder beleid	Documentenanalyse van raadsbrieven en raadsvergaderingen

Casusselectie

Om de multiple-case study effectief uit te voeren zal ik een gerichte selectie maken voor *most similar* cases (Blatter & Haverland, 2012, pp. 42-44). Dat houdt in dat er tussen de demonstraties drie kenmerken gelijk worden gehouden, maar dat de politisering vanuit de gemeenteraad en de media verschilt tussen de cases. Hiermee is het mogelijk deze politisering te isoleren, waardoor het effect van de politisering op het verantwoordingsgedrag meetbaar wordt. Ik zal twee cases kiezen die voldoen aan deze eisen. Dit is in tabel 2 schematisch weergegeven.

Er zijn drie kenmerken die invloed hebben op de maatschappelijke en politieke aandacht van een demonstratie. Het eerste kenmerk is de hoeveelheid media-aandacht, het tweede is het escalatierisico en het derde is het thema van de demonstratie. Zoals eerder toegelicht creëren deze contextuele factoren een gepolitiseerde demonstratie; dit is een demonstratie waarbij de kans groter is dat er beïnvloeding vanuit de media of de gemeenteraad gaat zijn. In het huidige onderzoek zal ik twee cases selecteren die beide kenmerken hebben die wijzen op verhoogde maatschappelijke en politieke aandacht, zodat de kans op politisering het grootste is. De populatie waaruit ik kies, bestaat uit alle demonstraties die veel media-aandacht kregen, een hoog escalatierisico kenden, een maatschappelijk gevoelig thema hadden en waarbij de burgemeester heeft ingegrepen.

Casus 1: Amsterdam

De eerste casus is de bezetting van de campus Roeterseiland van de Universiteit van Amsterdam (UvA) in de week van 6 mei 2024. Er zijn in de week van het protest 120 unieke nieuwsberichten geschreven over de demonstratie. Deze artikelen zijn geschreven door

verschillende kranten en waren daarmee breed aanwezig in de media. Er kan dus worden gesteld dat de demonstratie veel media-aandacht kreeg.

Het escalatierisico van de demonstratie was mede door de locatie erg hoog. De demonstratie vond plaats op een terrein wat volledig gebarricadeerd was. De politie nam waar dat er gasflessen het terrein op werden gebracht. Daarnaast was het door de barricades onmogelijk voor hulpdiensten om het terrein te betreden. Met deze twee feiten was er een risico voor de gezondheid van de demonstranten en andere betrokkenen. Door dit gezondheidsrisico was er een verhoogde kans op escalatie, zoals in de WOM beschreven.

De demonstratie gaat over het conflict tussen Israël en Palestina, wat het onderwerp van de demonstratie maatschappelijk gevoelig maakt. De demonstratie is onderdeel van een bredere beweging aan demonstraties die de handelingen van de Israëlische regering afkeuren. De pro-Palestijnse beweging is sinds de oorlog tussen Hamas en Israël ook in Nederland meer aanwezig (Malcontent, 2024). In de maand voorafgaand aan de demonstratie zijn er 57 artikelen gepubliceerd over pro-Palestina-demonstraties, wat duidt op een aanzienlijke media-aandacht.

Casus 2: Den Haag

De tweede casus betreft de demonstratie van Extinction Rebellion (XR) op de A12 in Den Haag op 24 september 2024. Deze demonstratie kreeg aanzienlijke media-aandacht. In totaal zijn er 26 unieke artikelen gepubliceerd in de week van de demonstratie over deze specifieke actie, ondanks het feit dat de demonstratie binnen enkele uren werd beëindigd. De artikelen verschenen in diverse kranten, zoals de Telegraaf, de Volkskrant en het AD, wat duidt op brede mediabelangstelling.

Het risico op escalatie was al vóór aanvang van de demonstratie aanzienlijk. De burgemeester had de demonstranten verboden het wegdek te betreden. Naast deze aanwijzing vormde ook de verkeersveiligheid een reden om de demonstratie te beperken, op grond van artikel 2 van de Wet openbare manifestaties (WOM). Daarmee werd het escalatierisico in deze casus vanuit meerdere invalshoeken verhoogd.

Het thema van de demonstratie is bovendien maatschappelijk gevoelig. XR heeft eerder diverse acties georganiseerd, waaronder meerdere op de A12. Uit een zoekopdracht naar 'Extinction Rebellion' in de databank Nexis Uni blijkt dat er in de maand voorafgaand aan deze demonstratie 168 unieke Nederlandstalige artikelen zijn gepubliceerd waarin XR wordt genoemd.

Tabel 2*Schematisch overzicht casusselectie*

Variabele/kenmerk	Meting	Casus 1	Casus 2
Kenmerk 1	Media-aandacht	Hoog	Hoog
Kenmerk 2	Escalatierisico	Hoog	Hoog
Kenmerk	Thema van de demonstratie	Gepolariseerd	Gepolariseerd
Onafhankelijke variabele	Politisering door gemeenteraad	Hoog	Laag
Onafhankelijke variabele	Politisering door de media	Hoog	Laag
Afhankelijke variabele	Toepassing verantwoordingsstrategieën	?	?

Analysemethode

De analyse zal bestaan uit een gestructureerde documentenanalyse van beide cases, waarbij in eerste instantie wordt vastgesteld in hoeverre sprake is van politisering van het besluit van de burgemeester om de demonstratie te beperken. Deze politisering wordt geanalyseerd aan de hand van de bijdragen van de gemeenteraad en de wijze van berichtgeving in de media, zoals eerder geoperationaliseerd. Hierbij wordt per casus beoordeeld in welke mate de gemeenteraad zich kritisch uitlaat en in hoeverre opiniestukken in de media het besluit framen als controversieel of onjuist. De combinatie van deze indicatoren geeft inzicht in de mate van publieke en politieke druk op de burgemeester en daarmee de mate van politisering van het besluit.

Vervolgens wordt onderzocht in hoeverre de burgemeester gebruik heeft gemaakt van verantwoordingsstrategieën bij het afleggen van publieke verantwoording. Dit gebeurt door een inhoudelijke analyse van raadsbrieven, commissieverslagen en andere publieke uitingen van de burgemeester. De analyse richt zich specifiek op signalen van presentatie-, delegatie- en beleidsstrategieën, zoals geformuleerd door Hood (2010). Door deze elementen systematisch per casus in kaart te brengen, wordt het mogelijk om de relatie tussen politisering en het strategisch verantwoordingsgedrag van burgemeesters te analyseren. Hiermee wordt op methodisch verantwoorde wijze invulling gegeven aan het beantwoorden van de centrale onderzoeksvraag.

Betrouwbaarheid en Validiteit

Bij kwalitatief onderzoek, zoals een multiple case-study, is het van belang om expliciet stil te staan bij de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoeksontwerp. In dit onderzoek verwijst betrouwbaarheid naar de mate waarin de metingen en analyses consistent en herhaalbaar zijn (Van Thiel, 2021, pp. 64-66). Om dit te waarborgen, is gekozen voor een transparante en systematische werkwijze. Alle data zijn verzameld uit openbare, controleerbare bronnen zoals raadsbrieven, commissieverslagen en mediaberichten, zodat de herkomst van de gegevens toetsbaar is. Het onderzoek is hiermee transparant. Daarnaast is de analyse uitgevoerd op basis van een vaststaand analysekader, waarin begrippen zoals politisering en verantwoordingsstrategieën concreet zijn gedefinieerd en geoperationaliseerd. Op deze wijze kan er systematisch worden onderzocht.

De validiteit van het onderzoek betreft in hoeverre daadwerkelijk wordt gemeten wat beoogd wordt te meten (Van Thiel, 2021, pp. 66-67). Deze wordt versterkt door het gebruik van vooraf bepaalde tijdsfilters, waardoor er geen informatie wordt meegenomen die niet relevant is voor het huidige onderzoek. Daarnaast heb ik gekozen om demonstraties met vergelijkbare kenmerken te kiezen, zodat met meer zekerheid kan worden gesteld dat verschil tussen de cases op de verantwoordingsstrategieën het gevolg is van de politisering. Daarnaast is de conceptuele validiteit ook gewaarborgd. Conceptuele validiteit verwijst naar de mate waarin het theoretische construct dat in dit onderzoek wordt onderzocht, op een juiste en volledige manier is gedefinieerd en geoperationaliseerd (Van Thiel, 2021, pp. 66-67). In deze studie is getracht conceptuele validiteit te waarborgen door nauw aan te sluiten bij bestaande literatuur en gangbare definities binnen het onderzoeksveld. De gebruikte meetinstrumenten en variabelen zijn gekozen op basis van hun theoretische relevantie en aansluiting bij eerder onderzoek. Tot slot sluit de gekozen methode, een multiple case study, goed aan op het doel van het onderzoek, waardoor het onderzoek meer valide zal zijn.

Bevindingen

In dit hoofdstuk worden de empirische bevindingen van het onderzoek gepresenteerd op basis van de twee cases: de demonstratie op het Roeterseiland in Amsterdam en de demonstratie van XR op de A12 in Den Haag. De analyse is gericht op de relatie tussen de politisering van burgemeestersbesluiten en de toepassing van verantwoordingsstrategieën. Elke casus wordt onderzocht aan de hand van vier elementen: de context en het besluit van de burgemeester, de rol van gemeenteraad en media om te bekijken in hoeverre zij het besluit politiseren, de toepassing van verantwoordingsstrategieën, en de aanleiding voor het gebruik van deze strategieën.

Eerste Casus

De Demonstratie en het Besluit tot Ingrijpen

In de week van 6 mei 2024 werd er op het Roeterseiland van de Universiteit van Amsterdam langdurig gedemonstreerd. De demonstratie was georganiseerd door studenten van de universiteit om hun steun te betuigen aan Palestina. Het doel van de demonstratie was om de universiteit te motiveren de banden met Israëlische universiteiten te verbreken. Ze probeerde dit doel te bereiken door middel van een sit-in. Dit houdt in dat zij voor een langere periode een gebouw bezet hield, waardoor het voor de universiteit niet mogelijk was om het gebouw te gebruiken.

Het protest begon vreedzaam op 6 mei om 12.00u, maar escaleerde al snel door het barricaderen van het terrein door de demonstranten. Er werden kort na de bezetting door de politie observaties verschillende gedaan van gasflessen die het terrein op werden gebracht. Deze gasflessen waren bedoeld om de demonstranten te helpen met het verblijven op het terrein, voor warmte en om te koken. Hiermee zou brandgevaar en gevaar voor de politieagenten ontstaan. Daarnaast was de omvang van de demonstratie toegenomen tot enkele honderden demonstranten en werd er confrontatie gezocht met de politie.

Na de aangifte van de universiteit en het risico dat hulpdiensten niet op tijd op het terrein konden zijn in het geval van een incident, heeft de burgemeester het besluit genomen om in te grijpen bij de demonstratie. De burgemeester benadrukt dat dit besluit werd genomen in samenspraak met de officier van justitie en de chef van de politie (Halsema, 2024a, 2:31:20). Daarnaast heeft ze tevergeefs met de demonstranten onderhandeld en overleg gehad met de universiteit. De ingreep van de burgemeester in de demonstratie betrof het verwijderen van de demonstranten van die locatie.

Rol van de Gemeenteraad

De gemeenteraad had veel vragen over dit besluit tijdens het raadsdebat. Er was door de gemeenteraad van Amsterdam een spoeddebat aangevraagd over de demonstratie en het handelen van de burgemeester (Binnenlandredactie AD, 2024). In de eerste termijn van dit debat was er voor raadsleden de mogelijkheid om vragen te stellen (Gemeente Amsterdam, 2024), alle fracties uit de gemeenteraad hebben hier gebruik van gemaakt. In totaal zijn er 71 opmerkingen of vragen richting de burgemeester gegaan tijdens het debat. Er zijn voorafgaand aan het debat geen schriftelijke of technische vragen gesteld aan de burgemeester.

De vragen en opmerkingen van de gemeenteraad zijn overwegend kritisch van aard. De frequentie van de kritische, neutraal/technische en steunende opmerkingen wordt nader toegelicht in Bijlage 1. Precies de helft van de vragen en opmerkingen hadden een kritische toon. De kritische vragen en opmerkingen kwamen van alle fracties, op D66 na. Er zijn daarnaast vijf steunende opmerkingen gemaakt onder de dertien fracties. De grote hoeveelheid kritische vragen laat zien dat het besluit van de burgemeester wordt heroverwogen in de politieke context van de gemeenteraad. Hiermee is het besluit gepolitiseerd. Er waren in het debat echter geen indicaties dat er een motie van wantrouwen of iets vergelijkbaars werd ingediend en daarmee is een sanctie voor de burgemeester hier niet aan de orde.

Rol van de Media

Een significant deel van de nieuwsartikelen bevatte met meningen over het besluit van de burgemeester. De zoekopdrachten in Nexis Uni leverden in totaal 147 unieke artikelen op over de demonstratie op het UvA-terrein. Van deze artikelen waren er twaalf opiniestukken die te maken hadden met het besluit van de burgemeester. Een overzicht van de artikelen en de daarin gehanteerde frames is opgenomen in Bijlage 2. Het relatief hoge aantal van twaalf opiniestukken over deze demonstratie wijst op aanzienlijke publieke en journalistieke betrokkenheid bij het besluit van de burgemeester. Daarnaast publiceerden onder andere het AD en de Telegraaf meerdere lezersbrieven over het onderwerp. Deze lezersbrieven zijn buiten beschouwing gelaten, omdat zij individuele meningen vertegenwoordigen en minder relevant zijn voor de institutionele rol van de media in het publieke debat.

In de geanalyseerde artikelen zijn drie typen frames te onderscheiden, waarvan twee het besluit van de burgemeester politiseren. Het eerste frame, hier aangeduid als het nuanceframe, komt driemaal voor. Binnen dit frame wordt benadrukt dat de belangenafweging voor de burgemeester complex is, zonder expliciet stelling te nemen. Het tweede frame is het veiligheidsframe, dat voornamelijk in De Telegraaf wordt aangetroffen (vier artikelen). Hierin

wordt betoogd dat de demonstratie een bedreiging vormt voor de openbare orde en dat ingrijpen door de burgemeester gerechtvaardigd is. Het derde frame is het morele frame, dat voorkomt in vijf artikelen. Dit frame presenteert de demonstranten als moreel handelend en stelt dat de burgemeester hun protest niet had mogen beperken. Zowel het veiligheidsframe als het morele frame bevatten een normatief oordeel over het optreden van de burgemeester en impliceren wat het juiste besluit zou zijn. Door deze normatieve inslag dragen deze frames bij aan de politisering van het besluitvormingsproces.

De Verantwoordingsstrategieën

Tijdens de debatfase presenteerde de burgemeester haar besluit als de enige juiste keuze, wat in lijn is met de presentatiestrategie zoals omschreven door Hood (2010). Een eerste voorbeeld hiervan is haar uitspraak: “Men moest vertrekken. Het was niet meer geaccepteerd, er lag een aangifte.” (Halsema, 2024a, 2:16:36). Hiermee geeft de burgemeester aan dat optreden onvermijdelijk was. Een tweede voorbeeld is haar opmerking: “Wat wij ook voorzagen was, ... [dat er steeds verdere fortificaties zouden komen], waardoor wij dachten: nu is het aantal mensen het kleinst en nu kunnen wij dit beëindigen.” (Halsema, 2024a, 2:17:30). In deze uitspraak benadrukt zij de urgentie van ingrijpen. Door het besluit op deze wijze te presenteren, wordt gebruikgemaakt van de presentatiestrategie volgens Hood (2010).

In haar bijdrage verwijst de burgemeester herhaaldelijk naar de bestuurlijke driehoek, bestaande uit de burgemeester zelf, de hoofdcommissaris van politie en de hoofdofficier van justitie. Zo stelt zij: “de beslissing tot optreden ligt bij de driehoek” (Halsema, 2024a, 2:20:20), waarmee ze duidelijk de verantwoordelijkheid bij de driehoek belegt. Verder vermeldt zij eerder dat het besluit samen met de politie is genomen (2:31:20). Gedurende haar gehele bijdrage spreekt zij consequent in de wij-vorm wanneer zij het besluit bespreekt (2:04:10–3:16:55), waarmee zij de collectiviteit van het besluit benadrukt.

De burgemeester deelt dus de verantwoording voor het besluit tot ingrijpen met de bestuurlijke driehoek, wat overeen komt met de delegatiestrategie zoals Hood (2010) dit beschrijft. Burgemeester Halsema delegeert de taak van het nemen van een besluit over het ingrijpen van de demonstratie naar de bestuurlijke driehoek. Verder is ook te herkennen dat ze de verantwoordelijkheid deelt met de politie, doordat ze stelt dat het besluit samen is genomen. Hiermee verlegt zij de verantwoordelijkheid deels buiten haarzelf. Ook dit komt overeen met de delegatiestrategie (Hood, 2010).

De burgemeester refereerde weinig naar beleid, waardoor de beleidsstrategie, zoals gedefinieerd door Hood (2010), niet herkenbaar is. Hoewel de burgemeester in haar toelichting verwijst naar de strafwet (Halsema, 2024a, 2:16:36), gebruikt zij deze slechts ter context en niet als onderbouwing voor het besluit. Er wordt geen expliciete verwijzing gemaakt naar bestaand beleid dat haar zou verplichten dan wel weerhouden om op te treden. Integendeel, de burgemeester erkent dat zij eerder had kunnen ingrijpen, maar er bewust voor heeft gekozen dit niet te doen (Halsema, 2024a, 2:17:30). Daarmee is er in haar bijdrage geen sprake van beleidsstrategie zoals omschreven door Hood (2010).

De Verantwoordingsstrategieën in Verhouding tot Politisering

Uit de casus blijkt dat burgemeester Halsema gebruikmaakt van de delegatiestrategie, zoals beschreven door Hood (2010). In de informatiefase wordt duidelijk dat de burgemeester het besluit tot ingrijpen baseert op het overleg binnen de bestuurlijke driehoek. Door te verwijzen naar dit overleg, verlegt zij (deels) de verantwoordelijkheid voor het besluit. Zoals eerder uiteengezet, wordt de delegatiestrategie toegepast in situaties waarin sprake is van een dreiging van sancties. De vrijwel unanieme kritiek vanuit de gemeenteraad, in combinatie met de uitgebreide media-aandacht, suggereert dat de burgemeester een dergelijke dreiging heeft ervaren. Dit kan worden gezien als een verklaring voor haar keuze om deze strategie toe te passen.

De presentatiestrategie is ook te herkennen in de bijdrage van de burgemeester in het debat. Tijdens het debat benadrukt de burgemeester herhaaldelijk dat het genomen besluit juist was, waarbij zij zich beroept op argumenten met betrekking tot veiligheid en de specifieke omstandigheden ter plaatse. Door haar handelen op deze manier te rechtvaardigen en de nadruk te leggen op de zorgvuldigheid van het besluitvormingsproces, probeert zij een beeld te schetsen van een noodzakelijke en weloverwogen ingreep. Hiermee tracht zij de negatieve beeldvorming, zoals deze werd geuit door de gemeenteraad en de media, te corrigeren. Voor het gebruik van deze strategie lijkt daarmee een duidelijke aanleiding aanwezig te zijn.

Tweede casus

De Demonstratie en het Besluit tot Ingrijpen

Op 14 september 2024 vond een demonstratie plaats van XR op de A12 in Den Haag. Volgens berichtgeving in de media was het de bedoeling dat de actievoerders, na een mars van een week, zouden kamperen op de A12 totdat de overheid zou stoppen met het verstrekken van fossiele subsidies. Burgemeester Jan van Zanen had voorafgaand aan de demonstratie echter

een beperking opgelegd; het gebruik van de A12 werd verboden, terwijl het Malieveld als alternatieve locatie beschikbaar werd gesteld.

Ondanks deze beperking besloten de demonstranten toch plaats te nemen op de A12. Naar aanleiding hiervan besloot de burgemeester in te grijpen en de demonstranten te laten verwijderen. Hij stelde dat het betreden van de snelweg een strafbaar feit vormde (Van Zanen, 2024a, 40:10). Op basis van deze overtreding werd tot verwijdering overgegaan, hetgeen binnen enkele uren werd gerealiseerd.

Het ingrijpen vond plaats nadat de burgemeester hierover afstemming had bereikt met de politie. Ten tijde van de demonstratie voerde de politie echter een staking uit in verband met een geschil over de vroegpensioenregeling. Desondanks gaf de burgemeester de opdracht om handhavend op te treden (Politie Eenheid Den Haag, 2024). Tot kort voor aanvang van de demonstratie was nog onduidelijk of de politie daadwerkelijk zou ingrijpen vanwege deze staking.

Rol van de Gemeenteraad

Tijdens het commissiedebat en de daaropvolgende raadsvergadering zijn door de gemeenteraad enkele vragen gesteld over het optreden van de burgemeester (Gemeente Den Haag, 2024). De kritiek kwam echter slechts uit een beperkt aantal fracties. In totaal hebben vier van de dertien raadsfracties vragen gesteld, zoals schematisch weergegeven in Bijlage 3. Van de zestien gestelde vragen waren er zeven van kritische aard. Zowel partijen aan de linker- als aan de rechterzijde van het politieke spectrum stelden deze vragen. Middenpartijen hebben zich in dit debat niet uitgesproken.

De meest uitgesproken vorm van kritiek betrof een motie van treurnis, ingediend door de lokale partij Hart voor Den Haag tijdens de raadsvergadering (Gemeente Den Haag, 2024, pp. 164–167). Deze motie richtte zich op het optreden van de burgemeester en kan worden geïnterpreteerd als een vorm van sanctie, zoals beschreven door Bovens en Schillemans (2009, pp. 20–21). Volgens de indieners was het besluit tot ingrijpen tijdens de demonstratie te laat genomen. Uit de toelichting bij de motie blijkt dat niet alleen deze specifieke demonstratie aanleiding vormde, maar dat ook eerdere demonstraties meespeelden in de afkeuring. De motie werd verworpen: slechts 12 van de 44 raadsleden stemden voor. De motie heeft daarmee geen formeel effect gehad.

Rol van de Media

Uit zoekopdrachten blijkt dat er slechts twee opiniestukken zijn verschenen over het besluit van de burgemeester om op te treden tijdens de demonstratie. Eén daarvan betreft een uitgebreid interview met een demonstrant, waarin hij zijn visie op het verloop van de demonstratie en het optreden van de burgemeester geeft (Van der Sterren, 2024). In het interview met de demonstrant wordt gesteld dat het besluit tot ingrijpen onnodig was en was dus een negatief frame aanwezig. Het andere artikel betreft een bijdrage van de minister van Justitie en Veiligheid (ANP, 2024). In deze bijdrage wordt geen expliciet frame gehanteerd, aangezien het voornamelijk gaat over de discretionaire ruimte van de burgemeester. Gezien het beperkte aantal opiniestukken kan worden geconcludeerd dat de media slechts in geringe mate invloed hebben uitgeoefend op de beeldvorming rond het besluit van de burgemeester.

De Verantwoordingsstrategieën

Er zijn geen aanwijzingen voor het gebruik van een presentatiestrategie. De burgemeester heeft het onderwerp van het debat niet ontweken en heeft op twee momenten inhoudelijk verantwoording afgelegd aan de gemeenteraad (Van Zanen, 2024a; 2024b). Hij trachtte niet om zijn besluit als het enige juiste te presenteren, maar gaf zelfs aan dat hij liever anders had willen handelen (Van Zanen, 2024b, 11:23:00). In plaats van het debat uit de weg te gaan, zocht hij de confrontatie met de raad op. Hoewel hij zijn besluit niet als onjuist bestempelde, benadrukte hij dat het hem aan handelingsruimte ontbrak (Van Zanen, 2024b, 11:24:30). Met deze handelingen geeft de burgemeester geen indicaties dat hij een presentatiestrategie gebruikt.

Ook de delegatiestrategie is in deze casus niet van toepassing. Tijdens de commissievergadering verklaarde Van Zanen: “Er wordt niet alleen over gesproken binnen de driehoek, maar ook als burgemeester met de minister van Justitie en Veiligheid” (Van Zanen, 2024a, 53:50). Deze uitspraak werd gedaan naar aanleiding van een vraag van een raadslid over de afweging die binnen de driehoek was gemaakt. De burgemeester benadrukte hiermee dat de besluitvorming niet uitsluitend plaatsvond binnen de driehoek, maar dat hij als burgemeester ook zelfstandig overleg voerde met de minister van Justitie en Veiligheid. Door dit expliciet te benoemen, erkent hij zijn eigen rol en verantwoordelijkheid in het proces. Daarmee wijst hij de verantwoordelijkheid niet af, noch schuift hij die door naar andere actoren in het bestuurlijke veld, zoals kenmerkend zou zijn bij toepassing van de delegatiestrategie.

Burgemeester Van Zanen verwees wel op meerdere momenten naar eerder vastgesteld beleid dat hij naar eigen zeggen heeft gevolgd. Tijdens het commissiedebat gaf hij aan het te

betreuren dat de wet- en regelgeving rondom demonstraties hem niet toestaat steviger op te treden (Van Zanen, 2024a, 48:31). Deze beperking vloeit voort uit de Wet openbare manifestaties (WOM). Ook tijdens de raadsvergadering benadrukte de burgemeester dat hij zo snel mogelijk heeft ingegrepen, binnen de daarvoor geldende beleidskaders (Van Zanen, 2024b, 11:23:00). Vervolgens verklaarde hij: “Het is voor mij en voor ons en voor de driehoek niet mogelijk om anders in te grijpen dan we nu doen” (Van Zanen, 2024b, 11:24:30).

In zijn verantwoording maakt de burgemeester dus gebruik van de beleidsstrategie, zoals omschreven door Hood (2010). Hij verwijst concreet naar bestaande regels en kaders als verklaring voor zijn handelen. Hiermee positioneert hij zijn besluit als een uitvoering van vaststaand beleid, en legt hij de verantwoordelijkheid grotendeels buiten zichzelf.

De Verantwoordingsstrategieën in Verhouding tot Politisering

De delegatiestrategie en de beleidsstrategie kunnen helpen met het vermijden van sancties die het gevolg kunnen zijn van verantwoording. Burgemeester Jan van Zanen werd niet geconfronteerd met een concrete dreiging van sancties. In deze casus heeft slechts een klein deel van de gemeenteraad zich kritisch uitgelaten over het besluit van de burgemeester, wat wijst op een relatief geringe kans op politieke repercussies. Hoewel er een motie van treurnis werd ingediend (Gemeente Den Haag, 2024, p. 182), werd deze verworpen en bleef het draagvlak voor de burgemeester grotendeels intact. Desondanks maakte de burgemeester gebruik van de beleidsstrategie in zijn verantwoording voor het besluit om in te grijpen bij de demonstratie. Dit blijkt uit meerdere verwijzingen naar de beperkingen die voortvloeien uit de Wet openbare manifestaties (WOM). De toepassing van de beleidsstrategie is in dit geval eerder toe te schrijven aan het feit dat de burgemeester aantoonbaar handelde binnen vooraf vastgestelde beleidskaders.

Aangezien er beperkt publieke en politieke aandacht was voor het besluit, was er weinig aanleiding om gebruik te maken van een presentatiestrategie. Zoals eerder beschreven, heeft de burgemeester deze strategie ook niet ingezet. De media besteedden nauwelijks aandacht aan het besluit in de vorm van opiniërende berichtgeving, en binnen de gemeenteraad bleef stevige kritiek uit. De geringe maatschappelijke en politieke druk verkleinde daarmee de noodzaak voor de burgemeester om zich publiekelijk te positioneren of zijn besluit actief te verdedigen.

Vergelijking van de Cases

Het besluit van de burgemeester om op te treden bij de demonstratie werd in Amsterdam sterker gepolitiseerd dan in Den Haag. In Amsterdam uitte de gemeenteraad zich in aanzienlijke mate kritisch: tijdens het spoeddebat werden 71 opmerkingen of vragen geformuleerd, waarvan de helft een kritische toon had. Daarnaast zijn ook twaalf opiniestukken gepubliceerd, waarvan een groot deel het besluit van de burgemeester framede als normatief betwistbaar. In Den Haag beperkten de reacties zich daarentegen tot kritiek van vier fracties en een motie van treurnis, die geen meerderheid behaalde. In de media verschenen slechts twee opiniestukken, waarvan slechts één een kritische reflectie bevatte. Op basis hiervan kan worden geconcludeerd dat de politisering van het besluit in Amsterdam beduidend groter was dan in Den Haag.

Deze verschillen in politisering gingen gepaard met uiteenlopend verantwoordingsgedrag van de betrokken burgemeesters. In Amsterdam maakte burgemeester Halsema gebruik van zowel de delegatiestrategie als de presentatiestrategie. Zij verwees herhaaldelijk naar de bestuurlijke driehoek als medeverantwoordelijke actor en benadrukte dat het besluit tot ingrijpen het enige juiste was onder de gegeven omstandigheden. Een beleidsstrategie werd niet toegepast, aangezien zij zich niet expliciet beriep op bestaand beleid of vooraf vastgestelde protocollen. In Den Haag maakte burgemeester Van Zanen daarentegen gebruik van de beleidsstrategie. Hij verwees herhaaldelijk naar wettelijke kaders, zoals de Wet openbare manifestaties, en stelde dat zijn handelen binnen deze beperkingen plaatsvond. Er zijn geen aanwijzingen gevonden voor het gebruik van een delegatie- of presentatiestrategie.

Conclusie

In dit onderzoek stond de vraag centraal: Hoe beïnvloedt de politisering, door de gemeenteraad en de media, van het besluit van de burgemeester om een demonstratie te beperken de verantwoordingsstrategie van de burgemeester? Aan de hand van een multiple-case study van twee demonstraties, in Amsterdam en Den Haag, is onderzocht op welke wijze burgemeesters verantwoording afleggen over hun besluit tot ingrijpen bij een demonstratie. Het doel van het onderzoek was om beter te begrijpen wat de invloed is van politisering op het gebruik van verantwoordingsstrategieën.

Uit de casusanalyses blijkt dat de mate van politisering door zowel de gemeenteraad als de media beperkt samenhangt met het type van de ingezette verantwoordingsstrategieën. In de casus Amsterdam, waarin zowel politieke kritiek als opiniërende mediaberichtgeving op grote schaal aanwezig waren, maakte burgemeester Halsema gebruik van meerdere verantwoordingsstrategieën. Zij deelde de verantwoordelijkheid via de bestuurlijke driehoek (delegatiestrategie) en beïnvloedde actief de beeldvorming van het besluit (presentatiestrategie). In de demonstratie in Den Haag, waar de politieke en publieke respons aanzienlijk gematigder was, koos burgemeester Van Zanen alsnog voor een beleidsstrategie door zijn besluit te legitimeren met verwijzingen naar wettelijke kaders, zonder de delegatie- of presentatiestrategie te gebruiken. De politisering van een besluit is dus geen absolute bepalende factor voor het gebruik van verantwoordingsstrategieën.

Deze bevindingen zijn niet alleen theoretisch van belang, maar hebben ook maatschappelijke relevantie. In een tijd waarin demonstraties frequenter en politieker van aard worden, en het publieke debat steeds vaker via de media en gemeenteraad wordt gevoerd, groeit het belang van transparantie en controleerbaarheid van het handelen van lokale bestuurders. Voor gemeenteraadsleden biedt dit onderzoek inzicht in de wijze waarop strategische verantwoording kan worden ingezet om kritiek te pareren of beeldvorming te beïnvloeden. Het stelt hen in staat om kritischer te reflecteren op de motieven achter de communicatie van burgemeesters, en hun controlerende taak met meer scherpheid uit te oefenen. Daarnaast laat dit onderzoek zien dat ook de media, door middel van framing en opiniërende berichtgeving, invloed uitoefenen op het verloop van publieke verantwoording. Dit onderstreept het belang van journalistieke reflectie op de eigen rol in het democratisch proces.

Ondanks de waardevolle inzichten die dit onderzoek heeft opgeleverd, zijn er ook enkele beperkingen te benoemen. De studie is uitgevoerd aan de hand van twee cases die bewust zijn geselecteerd op basis van gelijke demonstratiekenmerken, maar die verschillen in politisering. Deze selectiestrategie draagt bij aan interne validiteit, maar beperkt de

mogelijkheid tot generalisatie. Bovendien is de analyse afhankelijk van publieke documenten en media-uitingen, waardoor niet alle motieven of overwegingen van burgemeesters volledig zichtbaar zijn. Met name strategisch gedrag dat zich buiten het publieke domein afspeelt, zoals interne afwegingen of overleg met ambtelijke adviseurs, blijft hiermee buiten beeld. Ook is de interpretatie van toon en inhoud van raadsbijdragen en mediaberichtgeving onderhevig aan subjectieve beoordeling van de onderzoeker. Echter, is er geprobeerd dit te ondervangen door systematische codering en herleidbare bronnen.

Voor vervolgonderzoek zijn er verschillende aanknopingspunten. Allereerst zou een uitbreiding van het aantal cases kunnen bijdragen aan het versterken van de generaliseerbaarheid van de bevindingen, het onderzoeken van meerdere burgemeesters kan nieuwe inzichten bieden. Daarnaast zou toekomstig onderzoek meer aandacht kunnen besteden aan de interne besluitvormingsprocessen binnen gemeenten, bijvoorbeeld door middel van interviews met burgemeesters of andere betrokken actoren. Dit kan meer inzicht geven in de strategische overwegingen die aan verantwoordingsgedrag ten grondslag liggen. Tot slot zou het interessant zijn om te onderzoeken hoe burgers als derde actor, naast gemeenteraad en media, invloed uitoefenen op de verantwoordingsdruk, bijvoorbeeld via sociale media of burgerpetities, omdat dit ook kan worden gezien als politisering.

Vervolgonderzoek kan ook inzicht geven in andere verklarende factoren die in dit onderzoek niet aan de orde zijn geweest. Er is in dit onderzoek geen rekening gehouden met de politieke kleur van de burgemeester en de gemeenteraad, de bestuursstijl van de burgemeester of de ervaring in het ambt. Dit zijn factoren die invloed kunnen hebben op de verantwoordingsstrategieën die worden gebruikt en op de ervaren politieke en maatschappelijke druk. In toekomstig onderzoek zouden deze variabelen kunnen worden onderzocht.

De centrale bijdrage van dit onderzoek is gelegen in het empirisch onderbouwen van de contextuele inzet van verantwoordingsstrategieën door burgemeesters bij demonstratiebesluiten. Het laat zien dat de burgemeester, hoewel formeel een boven partijpolitiek functionerende ambtsdrager, in de praktijk opereert binnen een web van publieke verantwoording, media-aandacht en politieke druk. De wijze waarop burgemeesters zich positioneren in dit web is niet neutraal of vanzelfsprekend, maar strategisch, selectief en contextueel bepaald. Daarmee benadrukt dit onderzoek de noodzaak om de politieke dimensie van het burgemeestersambt serieus te nemen in het bredere debat over lokaal bestuur en democratische verantwoording.

Referenties

- Aleksovska, M., & Schillemans, T. (2022). Dissecting multiple accountabilities: A problem of multiple forums or of conflicting demands? *Public Administration*, 100(3), 711–736. <https://doi.org/10.1111/padm.12763>
- Beyerlein, K., Barwis, P., Crubaugh, B., & Carnesecca, C. (2018). A New Picture of Protest: The National Study of Protest Events. *Sociological Methods & Research*, 47(3), 384–429. <https://doi.org/10.1177/0049124116661574>
- Blatter, J. & Haverland, M. (2012). *Designing case studies: Explanatory approaches in small-n research*. Palgrave macmillan.
- Boogers, M., Peters, K., Vollaard, H., Denters, B. & Boogaard, G. (2021). Teveel van het goede? De staat van het burgemeestersambt anno 2020. Universiteit Twente. <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-811d4daf-da11-4f41-b1d9-8ea26cd8ca58/pdf>
- Bovens, M. & Schillemans, T. (2009). Publieke verantwoording: Begrippen, vormen en beoordelingskaders. In: M. Bovens en T. Schillemans (Red.) *Handboek publieke verantwoording*. Lemma, p. 19–34.
- Dikeç, M. (2005). Space, politics and the political. *Environment and planning D: Society and Space*, 23, pp 171–188. <https://enpc.hal.science/hal-01274375v1>
- Doorn, van, M., Prins, J., & Welschen, S. (2013). “Protest against whom?”: The role of collective meaning making in politicization. In J. Van Stekelenburg, C. Roggeband & B. Klandermans (Red.), *The future of social movement research: Dynamics, mechanisms, and processes*. University of Minnesota.
- Gemeentewet. (2025, 12 februari). Geraadpleegd van <https://wetten.overheid.nl/BWBR0005416/2025-02-12>
- Hinterleitner, M. (2017). Reconciling perspectives on blame avoidance behaviour. *Political Studies Review*, 15(2), 243–254. <https://doi.org/10.1111/1478-9302.12099>
- Hood, C. (2010). *The Blame game: Spin, bureaucracy and self-preservation in government*. Princeton University Press.
- Hood, C. (2014). Accountability and blame – Avoidance. In M. Bovens, R. Goodin, & T. Schillemans (Red.), *The Oxford handbook of public accountability* (pp. 603–616). Oxford Academic. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199641253.001.0001>
- Hood, C., Jennings, W., & Copeland, P. (2016). Blame avoidance in comparative perspective: Reactivity, staged retreat and efficacy. *Public Administration*, 94(2), 542–562.

- Jacobs, S. (2014). *Media & verantwoording over incidenten: Gevolgen voor publieke organisaties* [Proefschrift, Universiteit Utrecht]. Utrecht University Repository. <https://dspace.library.uu.nl/handle/1874/291979>
- Karsten, N., Schaap, L., Hendriks, F., Zuydam, van, S., & Leenknecht, G.-J. (2014). *Majesteitelijk en magistratelijk: De Nederlandse burgemeester en de staat van het ambt*. Tilburgse School voor Politiek en Bestuur. <https://www.kennisopenbaarbestuur.nl/site/binaries/site-content/collections/documents/2014/03/01/majesteitelijk-en-magistratelijk/majesteitelijk-en-magistratelijk-de-nederlandse-burgemeester-en-de-staat-van-het-ambt.pdf>
- Karsten, N. (2019). De burgemeester als vriend of vijand van de rechtsstaat. *Nederlands Juristenblad*, 14, 926–932. https://pure.uvt.nl/ws/portalfiles/portal/29663852/NJB14_Wetenschap.pdf
- Karsten, N. (2022). Te politieke burgemeesters? Een beschouwing vanuit Vlaams-Nederlands vergelijkend perspectief. *Neerlandia*, 126(2), 11–13
- Marks, G. (1993). Structural policy and multilevel governance in the EC. In A. W. Cafruny & G. G. Rosenthal (Red.), *The state of the European community. Vol. 2: The Maastricht debates and beyond* (pp. 391–410). Lynne Rienner.
- Mein, A. (2010). Uitbreiding bevoegdheden ter handhaving van de openbare orde en veiligheid: Een versterking of verzwakking van de positie van de burgemeester? *Tijdschrift voor Veiligheid*, 9(3), 34–44. <https://doi.org/10.5553/TvV/2010009003004>
- Norris, P. (2014). Watchdog Journalism. In M. Bovens, R. Goodin, & T. Schillemans (Red.), *The Oxford handbook of public accountability*, (pp. 525–542).
- Papadopoulos, Y. (2010). Accountability and multi-level governance: More accountability, less democracy? *West European Politics*, 33(5), 1030–1049.
- Roorda, B. (2016a). *Het recht om te demonstreren: Een vergelijkende studie naar de betogingsvrijheid in Nederland, Duitsland en Engeland vanuit internationaalrechtelijk perspectief*. [Proefschrift, Rijksuniversiteit Groningen]. University of Groningen. https://pure.rug.nl/ws/portalfiles/portal/35072667/Complete_dissertation.pdf
- Roorda, B. (2016b). Zwarte Piet en het recht om te demonstreren. *University of Groningen*.
- Sørensen, E., & Torfing, J. (2021). Accountable government through collaborative governance? *Administrative Sciences*, 11(4), 127.

- Stoop, P. (2025, 24 maart). Pro-Palestina demonstranten krijten stoep Roeterseiland vol tijdens spontaan protest. *Folia*. Geraadpleegd van <https://www.folia.nl/actueel/165519/pro-palestina-demonstranten-krijten-stoep-roeterseiland-vol-tijdens-spontaan-protest>
- Strömbäck, J. (2008). Four phases of mediatization: An analysis of the mediatization of politics. *The International Journal of Press/Politics*, 13(3), 228–246. <https://doi.org/10.1177/1940161208319097>
- Swart, N. J. L., & Roorda, B. (2023). De reikwijdte van het bijkans heilige demonstratierecht. *Nederlands Tijdschrift voor de Mensenrechten*, 48(1), 28–50.
- Thiel, van, S. (2021). *Bestuurskundig onderzoek: Een methodologische inleiding* (4e ed.). Uitgeverij Coutinho.
- Weaver, R. K. (1986). The politics of blame avoidance. *Journal of Public Policy*, 6(4), 371–398
- Wet openbare manifestaties. (2010, 10 oktober). Geraadpleegd van <https://wetten.overheid.nl/BWBR0004318/2010-10-10>
- Wilde, de, P., & Zürn, M. (2012). Can the politicization of European integration be reversed? *Journal of Common Market Studies*, 50(1), 137–153.
- Wouters, R., & Walgrave, S. (2017). Demonstrating power: How protest persuades political representatives. *American Sociological Review*, 82(2), 361–383. <https://doi.org/10.1177/0003122417690325>
- Yanovitzky, I. (2002). Effects of news coverage on policy attention and actions: A closer look into the media-policy connection. *Communication research*, 29(4), 422–451.
- Zuydam, van, S., Karsten, N., Hoogenboom, J., & Klaassen, R. (2023). *De driehoek in perspectief: Een agenda voor reflectie op het functioneren van de lokale veiligheidsdriehoek*. Tilburg Universiteit/Necker van Naem.

Bronnen onderzoek

- Algemene Plaatselijke Verordening 2008 Amsterdam. (2024, 25 december). Geraadpleegd van <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR72510>.
- ANP. (2024, 18 september). Van Weel niet bezorgd om veiligheid XR-actievoerders. *Trouw*. <https://www.trouw.nl/binnenland/van-weel-niet-bezorgd-om-veiligheid-xr-actievoerders~b322a601/>
- Binnenlandredactie AD. (2024, 10 mei). Halsema besloot ‘met gezonde tegenzin’ tot geweld bij pro-Palestina protesten, acht betogers langer vast. *AD*.

<https://www.ad.nl/binnenland/halsema-besloot-met-gezonde-tegenzin-tot-geweld-bij-pro-palestina-protesten-acht-betogers-langer-vast~a9664613/>

Gemeente Amsterdam. (2024, 10 mei). Definitief Raadscommissieverslag [vergaderingsverslag gemeenteraad]. Geraadpleegd van https://amsterdam.raadsinformatie.nl/document/14198841/1/Definitief_verslag_raadsc ommissie_Algemene_Zaken_10-05-2024

Gemeente Den Haag. (2024, 3 oktober). Notulen raad 3 oktober 2024 [vergaderingsverslag gemeenteraad]. Geraadpleegd van https://denhaag.raadsinformatie.nl/document/14823452/1/RIS320386+Notulen+raad+3+oktober+2024?connection_type=17&connection_id=11171128

Halsema, F. (2024a, 10 april). *Bijdrage burgemeester Halsema in de vergadering commissie algemene zaken van de gemeente Amsterdam*. Gemeente Amsterdam Raadsinformatie. https://amsterdam.raadsinformatie.nl/vergadering/1235673#ai_8424998

Halsema, F. (2024b, 10 mei). UvA-protesten [Raadsbrief]. Geraadpleegd van <https://amsterdam.raadsinformatie.nl/document/14134778/1/Raadsbrief+UvA-protesten>

Malcontent, P. (2024, 1 oktober). Israël is in oorlog met Hamas: Wat is er gebeurd en hoe gaat het verder? *Universiteit Utrecht*. Geraadpleegd van <https://www.uu.nl/in-de-media/israel-is-in-oorlog-met-hamas-wat-is-er-gebeurd-en-hoe-gaat-het-verder>

NOS Nieuws. (2024, 14 september). Alle XR-klimaatdemonstranten van A12 gehaald. *NOS*. <https://nos.nl/artikel/2537112-alle-xr-klimaatdemonstranten-van-a12-gehaald>

NRC (2024, 10 mei). Actievoerders vertrokken, demonstratie in Amsterdam voorbij. *NRC.nl*. <https://www.nrc.nl/nieuws/2024/05/09/studentenprotesten-a4198353>

NU.nl (2024, 14 september). Actievoerders van Extinction Rebellion zetten op de A12 in Den Haag tenten op. *NU.nl*. <https://www.nu.nl/binnenland/6328157/actievoerders-van-extinction-rebellion-zetten-op-de-a12-in-den-haag-tenten-op.html>

Politie Eenheid Den Haag [@POL_DenHaag]. (2024, 14 september). *Onze collega's hebben hun actie voor een nieuwe regeling voor het vroegpensioen beëindigd. Zij gaan nu naar de blokkade van de #A12/#Utrechtsebaan. Wij hebben al opdracht gekregen van de burgemeester om de actievoerders daar te vorderen om weg te gaan en zo niet, aan te houden.* [X-bericht]. X. Geraadpleegd op 27 mei 2025, van https://x.com/POL_DenHaag/status/1834972269757546869

- Sterren, van der, L. (2024, 16 september). Na uren demonstreren verschijnt toch nog de politie op de A12: 'Van ons hoeft al die politie niet'. *NRC*. <https://www.nrc.nl/nieuws/2024/09/15/na-uren-demonstreren-verschijnt-toch-nog-de-politie-op-de-a12-a4865765>
- Zanen, van, J. (2024a, 18 september). *Bijdrage burgemeester Van Zanen in de vergadering commissie bestuur van de gemeente Den haag*. Gemeente Den Haag. https://gemeentedenhaag.connectedviews.nl/SitePlayer/Den_Haag?lang=nl&session=110101
- Zanen, van, J. (2024b, 03 oktober). *Bijdrage burgemeester van Zanen in de Raadsvergadering van de gemeente Den Haag*. Gemeente Den Haag. https://gemeentedenhaag.connectedviews.nl/SitePlayer/Den_Haag?lang=nl&session=110114

Bijlages

Bijlage 1

Tabel 3

Vragen en Opmerkingen Richting de Burgemeester van Amsterdam tijdens het Raadsdebat

Niveau kritiek	Vraag of opmerking
VVD	
Steunend	Er is wat ons betreft door de burgemeester en de driehoek goed gehandeld.
Kritisch	Waarom is er niet meteen opgetreden om op te treden? Vanuit de politie was een advies om wel meteen op te treden maar de burgemeester heeft hier tegen besloten, waarom heeft ze dat gedaan?
Neutraal/technisch	Hoe voorkomen we een te zware belasting van de politie die daar in de Telegraaf al over aan de bel trok?
Neutraal/technisch	Hoe zorgen we ervoor dat de schade van de demonstratie op de demonstranten kan worden verhaald?
Neutraal/technisch	Hoe blijven we met elkaar in gesprek?
PvdA	
Neutraal/technisch	Hoe kunnen we het demonstratierecht faciliteren op een vreedzame manier met veiligheid voor alle betrokkenen?
Neutraal/technisch	Wat was de informatiepositie van de Driehoek tijdens het protest?
Neutraal/technisch	In hoeverre was het mogelijk contact te leggen met de demonstranten?
Neutraal/technisch	Hoe gaat de burgemeester zorgen dat alle betrokkenen in contact blijven en dat ze zich niet te onveilig voelen daarvoor?
PvdD	
Steunend	Blij met het televisieoptreden van de burgemeester
Kritisch	Waarom greep de politie niet in toen er met vuurwerk naar de demonstranten werd gegooid?
Kritisch	Waarom werd er maandagavond overgegaan tot ontruiming?

Niveau kritiek	Vraag of opmerking
PvdD	
Kritisch	Waarom werd er met stokken geslagen tegen studenten die op de grond zaten?
Kritisch	Waarom is er niet inzichtelijk hoeveel demonstranten gewond zijn geraakt?
Kritisch	Waarom zijn er politiehonden ingezet? ("in vredesnaam")
Kritisch	Waarom zijn eerdere kansen om de-escaleren op te treden niet gebruikt?
Kritisch	Wordt het niet tijd dat de gemeente Amsterdam zich uitspreekt over de banden met Israël en de rol die universiteiten hierin dragen?
GroenLinks	
Kritisch	Hoe reflecteert de burgemeester op het optreden tegen de demonstranten?
Neutraal/technisch	Wordt er gereflecteerd samen met mensenrechtenorganisaties zoals Amnesty?
Kritisch	Hoe kan er beter worden gecommuniceerd richting demonstranten wat de opdracht van de politie is gaande de demonstratie?
Kritisch	Hoe wordt er gereflecteerd op het chilling effect op demonstraties door de aanwezigheid van politie?
Kritisch	Hoe kan in de toekomst worden voorkomen dat er minder confrontatie is tussen verschillende demonstraties?
Volt	
Kritisch	Hoe kijkt de burgemeester terug op het signaal vanuit de UvA over het door laten gaan van de demonstratie?
Kritisch	Moest het ontbinden van de demonstratie om twee uur 's-nachts?
Kritisch	Waar was de politie om demonstranten te beschermen tegen hooligans?
Neutraal/technisch	Wat waren de instructies richting de politie op het moment van ingrijpen?
Kritisch	Waren er geen andere manieren om te de-escaleren?

Niveau kritiek	Vraag of opmerking
Volt	
Neutraal/technisch	Is er bekend hoeveel demonstranten er gewond zijn geraakt?
Neutraal/technisch	Hoe is de communicatie met de demonstranten verlopen
Neutraal/technisch	Hoe zorgen we ervoor dat er plekken komen waar mensen met elkaar in gesprek kunnen?
D66	
Neutraal/technisch	Hoe voorkomen we in de toekomst dat mensen een demonstratie saboteren?
Neutraal/technisch	Hoe is onderscheid gemaakt tussen demonstranten die vreedzaam waren en demonstranten die geweld hebben gebruikt?
Neutraal/technisch	Hoe is de verhouding tussen de demonstranten en het driehoeksbesluit geweest?
SP	
Kritisch	Benieuwd hoe de burgemeester reflecteert op het handelen richting de demonstranten.
Steunend	Er zijn ook zaken waar de burgemeester complimenten voor kan krijgen.
Neutraal/technisch	Hoe gaat de gemeente om met regimes waarin mensenrechten worden geschonden?
JA21	
Neutraal/technisch	Hoe gaat het met de agenten die gewond zijn geraakt?
Neutraal/technisch	Heeft de burgemeester onderhandeld met gemaskerde studenten?
Neutraal/technisch	Heeft de burgemeester kennis van lijsten met namen van Joodse studenten die rondgaan op de universiteit?
Steunend	Er is goed opgetreden, het liefst eerder maar nog steeds voldoende.
Neutraal/technisch	Ziet de burgemeester mogelijkheden om het leger in te zetten bij zulke demonstraties?
Neutraal/technisch	Hoe gaat het college om met de schade die is gemaakt en gaat die verhaald worden op de demonstranten die de schade hebben aangericht?

Niveau kritiek	Vraag of opmerking
Denk	
Kritisch	Kan de burgemeester het infiltreren van een bijeenkomst voor Gaza door Joodse hooligans veroordelen?
Neutraal/technisch	Wanneer heeft de burgemeester een aangifte ontvangen?
Kritisch	Kan de burgemeester toelichting geven over het mogelijk onterecht ingrijpen bij de demonstratie?
Kritisch	Waarom wordt er ingegrepen op het meest onveilige moment in de nacht?
Kritisch	Heeft de burgemeester rekening gehouden met dat het ingrijpen fout had kunnen gaan?
Neutraal/technisch	Hoe weegt de tegenreactie van demonstranten mee in de politie-inzet van de komende dagen
Lijst Ahmadi/Veldhuyzen	
Kritisch	Hoe verklaart de burgemeester dat zoveel mensen zelf in actie zijn gekomen [door nallatigheid van de burgemeester]?
Kritisch	Hoe verklaart de burgemeester dat ondanks twee drones ze niet voldoende zicht had op het terrein?
Kritisch	Hoe heeft de burgemeester kunnen ingrijpen op de manier zoals ze dat heeft gedaan, waarmee demonstranten gevaar liepen en zijn verwond?
Kritisch	De burgemeester moet het geweld van de politie tegen de demonstranten afkeuren.
Kritisch	Waarom is er geen contact geweest tussen de politie en de organisatie van de demonstratie?
CDA	
Steunend	Ik steun de driehoek in de gekozen aanpak en spreek waardering uit voor de politie
Neutraal/technisch	Heeft de driehoek mogelijkheden om gericht in te grijpen?
Kritisch	Waarom zijn er geen waterkannonen ingezet?
Kritisch	Hoe gaan we om met de politiecapaciteit?
Kritisch	Welke samenwerking is er met de NCTV en de procureur generaal in het kader van de opruiing?

Niveau kritiek	Vraag of opmerking
CDA	
Kritisch	Wat doen we met signalen van mensen die door middel van demonstraties de rechtsstaat willen ondermijnen?
FvD	
Steunend	By enlarge vind ik het oké wat de burgemeester en de driehoek hebben gedaan.
Kritisch	Heeft de burgemeester zitten tomen en niet snel genoeg opgetreden waardoor de demonstratie niet in de kiem kon worden gesmoord?
Neutraal/technisch	Kunnen de troepen van de koninklijke Maracheussee helpen met het optreden bij zulke demonstraties?
Lijst Kabamba	
Neutraal/technisch	Hoe voelt de burgemeester zich over deze gebeurtenissen?
Kritisch	Hoe passen excuses voor de slavernij bij de onderdrukking van anti-genocide protest en mensenrechtenschendingen in Palestina?
Kritisch	Hoe ziet de driehoek de uitspraak van het EHRM over dat deze vorm van demonstreren legaal is?
Neutraal/technisch	Zijn er persoonsgegevens van demonstranten opgeslagen en hoe worden deze bewaard en gebruikt en met welk doel zijn ze verzameld?
Kritisch	Welk protocol van de driehoek zal gebruikt worden om de vicieuze cirkel van geweld van de ME tegen demonstranten te doorbreken?
Neutraal/technisch	Klopt het dat de demonstranten in de uren voordat er werd ingegrepen vreedzaam waren, zonder enig geweld?
Kritisch	Is de ME geëvalueerd? Wanneer wordt dit gedaan?
Neutraal/technisch	Is er pepperspray gebruikt?
Neutraal/technisch	Hoe staat de driehoek tegenover het verhalen van de kosten op de demonstranten

Bijlage 2

Tabel 4

Opiniestukken met betrekking tot de demonstratie op de UvA in de week van 6 mei 2024

Bron	Samenvatting/frame	Niveau kritiek
Het Parool. (2024, 15 mei). Paroollezers over UvA-protest: 'Ik zie bij de demonstraties geen enkel spandoek met: weg Hamas'. <i>Het Parool</i> . https://www.parool.nl/protest-op-uva-campus-roeterseiland/paroollezers-over-uva-protest-ik-zie-bij-de-demonstraties-geen-enkel-spandoek-met-weg-met-hamas~be8079bb4/	De demonstranten hebben niet goed gehandeld, maar het politiegeweld was onnodig en onaanvaardbaar. De burgemeester heeft hier te hard ingegrepen.	Kritisch
Vente, de, M. (2024, 10 mei). Uitslag stelling: 'Hard optreden ME terecht'. <i>De Telegraaf</i> . https://www.telegraaf.nl/watuzegt/1219480508/uitslag-stelling-hard-optreden-me-terecht	De politie en de burgemeester hebben goed gehandeld, de studenten zaten fout.	Steunend
Het Parool. (2024, 11 mei). <i>Protest onterecht geframed als Jodenhaat</i> . Database Nexis Uni.	De demonstratie was gerechtvaardigd en moet plaats kunnen vinden.	Kritisch
Runhaar, H. (2024, 9 mei). Studenten fanatiek pro-Palestina? Overgrote meerderheid denkt: 'Houd je mond, anders krijg je gezeik'. <i>Noord-Hollands Dagblad</i> . https://www.noordhollandsdagblad.nl/uitgelicht/studenten-fanatiek-pro-palestina-overgrote-meerderheid-denkt-houd-je-mond-anders-krijg-je-gezeik/13232960.html	De demonstraties waren geen geschikte manier van aandacht vergaren en het is goed dat de burgemeester heeft ingegrepen.	Steunend
Garnt, I., & Cahn, B. (2024, 10 mei). <i>Opinie: Universiteiten in Israël zijn juist dé plekken waar Israëliërs en Palestijnen elkaar ontmoeten en</i>	Het verhaal omtrent de demonstraties is genuanceerder en ligt breder dan het	Neutraal

Bron	Samenvatting/frame	Niveau kritiek
samenwerken. <i>De Volkskrant</i> . https://www.volkskrant.nl/columns-opinie/opinie-universiteiten-in-israel-zijn-juist-de-plekken-waar-israeliers-en-palestijnen-elkaar-ontmoeten-en-samenwerken~b94a7924/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F	besluit om in te grijpen bij een dergelijk protest	
Boazza, H. (2024, 8 mei). De demonstranten zijn ons morele geweten. <i>NRC</i> . https://www.nrc.nl/nieuws/2024/05/08/de-demonstranten-zijn-ons-morele-geweten-a4198327	De demonstraties moeten worden toegelaten omdat ze ons morele geweten zijn.	Kritisch
Rosendal, L. (2024, 10 mei). De UvA onveilig? Dankzij mijn medestudenten, ja. <i>Trouw</i> . https://www.trouw.nl/opinie/de-uva-onveilig-dankzij-mijn-medestudenten-ja~b800be11/	De demonstraties zorgen voor een onveilige sfeer, dus het is goed dat de burgemeester heeft ingegrepen, ondanks dat de vrijheid van meningsuiting belangrijk is.	Steunend
Dalen, van, L., Bal, E., & Wijk, van, Wouter. (2024, 13 mei). Dilemma's voor academici en universitair docenten: Wanneer demonstreer je mee? <i>Trouw</i> . https://www.trouw.nl/binnenland/dilemma-s-voor-academici-en-universitair-docenten-wanneer-demonstreer-je-mee~b1be1d01/	Aan de ene kant heeft het ingrijpen gezorgd voor een onprettige sfeer op de universiteit, aan de andere kant kan dit ook voor een deel worden toegerekend aan de demonstratie zelf.	Steunend
Blijker, den, J. (2024, 10 mei). Hoe solidariteit met Gaza ontspoord in studentenstad Amsterdam. <i>Trouw</i> . https://www.trouw.nl/binnenland/hoe-solidariteit-met-gaza-ontspoord-in-studentenstad-amsterdam~ba1ca022/	De studentenprotesten gaan te ver, het is goed dat er wordt ingegrepen door de burgemeester.	Steunend

Bron	Samenvatting/frame	Niveau kritiek
Schoonhoven, S., & Schrijver, M. (2024, 7 mei). ME'ers kwaad over aanpak pro-Palestina-demonstraties Amsterdam: 'Er wordt onnodig lang gewacht om in actie te komen'; 'Je privéleven gaat eraan onderdoor'. <i>De Telegraaf</i> . https://www.telegraaf.nl/nieuws/84175684/me-ers-kwaad-over-aanpak-pro-palestina-demonstraties-amsterdam-er-wordt-onnodig-lang-gewacht-om-in-actie-te-komen	De burgemeester wacht te lang met het ingrijpen bij de demonstratie. Op deze manier zijn er te veel risico's voor de politieagenten.	Kritisch
Schat, P. (2024, 12 mei). Natascha van Weezel claimt de nuance terug, van het stille naar het radicale midden. <i>Noord-Hollands Dagblad</i> . https://www.noordhollandsdagblad.nl/uitgelicht/natascha-van-weezel-claimt-de-nuance-terug-van-het-stille-naar-het-radical-midden/13236190.html	De demonstranten moeten beter worden begrepen, slechts dan kan er een goede afweging worden gemaakt over de demonstraties.	Kritisch
Schipper, J. (2024, 10 mei). Oorlog op de universiteit. <i>Noord-Hollands Dagblad</i> . https://www.noordhollandsdagblad.nl/uitgelicht/oorlog-op-de-universiteit/13233824.html	De demonstranten waren niet zo gevaarlijk als de media deed lijken, het ingrijpen van de burgemeester was daardoor onnodig.	Kritisch

Bijlage 3

Tabel 5

Vragen en Opmerkingen richting de Burgemeester van Den Haag tijdens het Commissiedebat en het Raadsdebat

Niveau kritiek	Vraag of opmerking
VVD	
Kritisch	Waarom is er geen enkele poging gedaan om de blokkade tegen te houden met mankracht of materieel?
Kritisch	Klopt het dat de burgemeester verkeersregelaars heeft ingehuurd? Zo ja, wie betaalt deze inhuur? Is de burgemeester bereid om deze kosten te verhalen op Extinction Rebellion? Zo nee, waarom niet?
Kritisch	In de media is te lezen dat er honderden mensen zijn aangehouden op grond van de WOM en een twintigtal omdat ze vernielingen pleegden. Klopt dit?
Neutraal/technisch	Wat zijn de straffen voor beide groepen en waarom zijn ze zo laag?
Kritisch	Hoeveel schade is aangericht aan de Utrechtsebaan?
Neutraal/technisch	Is de burgemeester bereid om deze schade tot de laatste cent te verhalen op de daders?
Neutraal/technisch	Heeft de burgemeester de nieuwe minister al gesproken over de aanpassing van de wet om dit soort uitholling van het demonstratierecht, waarbij niet het uiten van de mening maar ontwrichting door middel van het blokkeren van een weg het centrale doel is, aan te pakken?
Neutraal/technisch	Wanneer kan een wetswijziging worden verwacht en wat is de burgemeester in de tussentijd van plan te doen, aangezien de stad meer dan klaar is met dit getreiter van politie en maatschappij door Extinction Rebellion?
Hart voor Den Haag	
Kritisch	Begin met sneller en harder optreden richting de demonstranten en ga hierover in gesprek met de driehoek hoe dit gedaan kan worden.

Niveau kritiek	Vraag of opmerking
GroenLinks	
Neutraal/technisch	Ziet de burgemeester een demonstratie als een aangelegenheid waarvoor mensen moeten betalen om deel te nemen?
Kritisch	Kan de burgemeester toelichten waarom de burgemeester vindt dat dit soort demonstraties schadelijk zijn voor het demonstratierecht?
Haagse Stadspartij	
Kritisch	Was de grootschalige politieinzet zoals bij deze demonstratie achteraf gezien overbodig?
Neutraal/technisch	Op basis van welke grond was het besluit genomen om hekken te plaatsen boven de A12?